

สาระสำคัญจากงานสัมมนา

“เทพรัตนศึกษิตพิพิธวัฒนา เทพรัตนศึกษาพิพิธภัณฑน์นำสมัย”

ฉัตรบงกช ศรีวัฒนสาร¹

พิพิธภัณฑน์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดงานสัมมนาวิชาการ “เทพรัตนศึกษิตพิพิธวัฒนา เทพรัตนศึกษาพิพิธภัณฑน์นำสมัย” ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๒.๓๐น. – ๑๖.๐๐น. ณ ห้องประชุมชั้น ๖ อาคาร รำไพพรรณี พิพิธภัณฑน์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจัดงานสัมมนาวิชาการ เรื่อง “เทพรัตนศึกษิตพิพิธวัฒนา เทพรัตนศึกษาพิพิธภัณฑน์นำสมัย” ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ และเผยแพร่พระเกียรติคุณของพระองค์ท่านในดำเนินงานพิพิธภัณฑน์ ซึ่งได้รับเกียรติจาก รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า เป็นประธานในพิธีเปิดและกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมสัมมนา

มีประเด็นที่น่าสนใจคือ นับตั้งแต่สถาบันพระปกเกล้าได้รับโอนอำนาจการดำเนินงาน พิพิธภัณฑน์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๔๔ สถาบันพระปกเกล้าได้รับพระราชทานพระมหากรุณาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการเสด็จพระราชดำเนินมา พิพิธภัณฑน์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงสามคราวด้วยกัน ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เวลา ๐๙.๐๐น. เพื่อทรงเปิดนิทรรศการ “อวดภาพและของหายากยุครัชกาลที่ ๗” ครั้งที่สองในพุทธศักราช ๒๕๔๙ เพื่อทรงนำนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ มาทัศนศึกษา และครั้งที่สามพุทธศักราช ๒๕๕๑ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอาคารรำไพพรรณี และนิทรรศการถาวรสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ รวมทั้งนิทรรศการถาวรรัฐสภาไทย นิทรรศการถาวรคณะรัฐมนตรีไทย และนิทรรศการ ถาวรเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทยนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพิพิธภัณฑน์ฯ ยิ่งความปลาบปลื้มปีติอย่างหาที่สุดมิได้แก่ชาวสถาบันพระปกเกล้าฯ มาโดยตลอด และเป็นสิ่งที่ยืนยันความเป็นเจ้าฟ้า

¹ นักวิชาการพิพิธภัณฑน์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สังกัดสถาบันพระปกเกล้า

นักอนุรักษ์งานด้านศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงให้ความสำคัญต่องานพิพิธภัณฑสถาน
จากนั้น ศาสตราจารย์พิเศษธอง จันทรางศุ ประธานกรรมการพิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ คุณขวลิ อมาตยกุล รองราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ คณบดีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมบรรยายถึงประเด็นสำคัญต่างๆ ในฐานะที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานงานด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการพิพิธภัณฑสถานที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ อาทิ พิพิธภัณฑสถานวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พิพิธภัณฑสถานพระที่นั่งวิมานเมฆ และพิพิธภัณฑสถานสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า เป็นต้น

ข้อคิดเรื่องหนึ่งที่ได้รับจากเวทีสัมมนาว่าด้วยเรื่องของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับกิจการพิพิธภัณฑสถาน คือ การไปชมพิพิธภัณฑสถานที่จัดสิ่งของต่างๆ ข้อมูลที่จัดแสดงป้ายที่เขียนอธิบาย รวมทั้งคำพูดที่วิทยากรเล่าให้ฟังขณะนำชม เป็นก็แต่เพียง'ความรู้'หรือข้อมูลที่เราได้รับเท่านั้น หากเราไม่คิดตรึกตรองต่อไปอีกขั้นหนึ่ง เพื่อให้เกิด 'ปัญญา' ก็เป็นเรื่องน่าเสียดาย ด้วยเหตุนี้ ก่อนที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จะเสด็จไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑสถานใดก็ตาม จะทรงเตรียมพระองค์ โดยทรงศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานนั้น สาระเรื่องที่เขาจัดแสดงและสิ่งอื่นๆที่น่าสนใจ ครั้นถึงเวลาเสด็จไปสถานที่จริง ทรงพบทรงเห็นทรงได้ยินอะไร ก็ทรงตรึกตรอง ถ้ามองกลับไปบ้าง ทรงนึกเปรียบเทียบกับข้อมูลเดิมที่ทรงสั่งสมจากแหล่งความรู้ต่างๆ ด้วยวิธีการเช่นนี้ การไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑสถานแต่ละครั้งของพระองค์จึงทั้งสนุก ได้ความรู้ และเกิดปัญญา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ วิทยากรท่านหนึ่ง เล่าตัวอย่างว่า ครั้งหนึ่งเสด็จไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑสถานที่จัดแสดงอาวุธและเสื้อเกราะยุคโบราณของนักรบในยุโรป เกราะแต่ละตัวทำด้วยโลหะอย่างดี ทั้งหมดทั้งหนัก เมื่อทอดพระเนตรอยู่นั้นเจ้าหน้าที่ผู้นำชมกราบบังคมทูลถามว่า เมืองไทยมีและใช้เสื้อเกราะอย่างนี้บ้างไหม ทรงตอบไปในทันทีว่า “ เราไม่ได้ใช้เสื้อเกราะ แต่เราใช้ผ้ายันต์แทน และต่อมาเราพัฒนาไปใช้การสักเลขยันต์ต่างๆลงบนเนื้อตัวของนักรบที่จะออกสงครามเลยทีเดียวนะ!” พระวजนะของพระองค์นั้นมิได้แสดงแต่เพียงพระปฏิกิริยาไหวพริบ และพระอารมณ์ขันเท่านั้น หากแต่โดยสาระแล้วจะเห็นได้ว่าทรงเปรียบเทียบความมุ่งหมายสำคัญของ'เสื้อเกราะ'กับ'ผ้ายันต์'ตลอดไปจนถึง'การสัก'ว่าเนื้อแท้แล้วก็มีประโยชน์เดียวกัน คือเพื่อคุ้มภัยให้แก่กัน แต่ที่เลือกใช้ของต่างกันก็เพราะมุมมอง ภูมิหลังและความเชื่อที่ต่างกันนั่นเอง

จากตัวอย่างข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลสมดังคำกล่าวที่ว่า “ปัญญาที่งอกงามและความรู้ที่งอกเงย” ทรงปฏิบัติ

พระองค์เป็นแบบอย่างและทรงชี้แนะทิศทางการพัฒนาการศึกษา จึงนับได้ว่าพระองค์ทรงเป็น
ความสำเร็จทางการศึกษาโดยแท้

งานสัมมนาในครั้งนี้ มีประชาชนที่เป็นเครือข่ายของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและประชาชนผู้สนใจทั่วไป
กว่า ๑๐๐ คน